חגיגה תקופת הפסנתרים

מאת

יורם מטמור

אדון שמולביץ מת מנשיכת סוס (הסוס היה רתום לעגלת נפט, וא' שמולביץ קצר־הראי יצא לקנות פח נפט מבלי להרכיב את משקפיו, הושיט את הפח לסוס במקום לעגלון, והסוס, שגם הוא היה קצר ראי, נשך את ידו של א' שמולביץ, שמת כעבור זמן קצר מיתת נשיכה).

את דירתו המרווחה של חדר וחצי קומפלט, ברחוב החר־גולים, שיכון פקידי הדואר, הוריש מר שמולביץ לבנו מיכה, שהיה כותב שירים. מיכה, שירד מירושלים באופן מיוחד, כדי להשתתף בהלוויית של אביו, בילה לילה שלם בדירה, והחליט להיפטר מהעסק. אברהמ'לה הפסל, שחי מסיתות מצ־בות, מצא קונה לדירה, את אחיו של סוחר המצבות, שחיפש דירה צנועה וזולה, מפני שעמד להתחתן עם בחורה דתית. הדירה חוסלה, ובפעם הראשונה בתולדות הספרות העברית היה למיכה כסף בכיס.

קודם כל שילם את החובות שלו, ואפילו למכבסה. אחר־כך הדפיס את שיריו. הקובץ יצא בשם "צינורות" (ארבעה מדורים — "פילנדיה", "סוקראטס בלסבוס", "אשכולות" ו־"מות בדרכים", והקדשה ליאן סיבליוס. טופס אחד עדיין שמור בספריה הלאומית). את המסיבה לכבוד הספר ערך בביתה של בחורה אחת, שהיה חי אצלה בכל פעם שהוריה יצאו להבראה. באו הרבה משוררים צעירים, שניסו לשתות כמו משוררים ותיקים, אבל לא שברו שום דבר. למחרת רב עם הבחורה, משום שאף אחד לא בא לעזור לה והיתה נאלצת לנקות הכל בעצמה, ועבר לגור בסטודיו של אברמ'לה.

לאחר זמן יצאה הביקורת היחידה לה זכה הספר. היתה זו סקירה מרפרת תוך כדי סיכום עונתי, בזו הלשון: "בא־שר לצינורות של מר מיכה חסילי — אין הם מתעלים מעל לרמה הכללית של האינסטלציה בארץ." על הסקירה הזאת היה התום ד"ר גמלא', אחד מאותם הפועלים השכירים השומרים על חלקת הספרות.

לכבוד הביקורת ערכו מסיבה גדולה בדירתו המפוארת של מהנדס־ייצור אחד, שנאלץ לנסוע לשחייץ עם אשתו שקיבלה התמוטטות עצבים, והשאיר את המפתח של דירתו אצל אברמ'לה. הפעם הקפידו שלא להזמין משוררים צעי־רים בכלל. בעשר וחצי הגיעו שתי מכוניות דחוסות ירוד־שלמיים, שיכורים כרגיל. באחת עשרה וחצי הגיעה מלכת היופי של חיפה בלחית בחור עצוב, וכמה שחקנים צעי־רים מהצגה בעפ"לה, שלא נתנו שום קטעים הומוריסטיים, רק אכלו כמו חזירים. אחר־כך באו השכנים, ולבסוף באה המשטרה. אי לזאת, היתה המסיבה עלילה מאד. בחדר אחד רקדו, בשני שרו משוררי הארץ, בשלישי הלכו קצת מכות ובמטבח עמדו החברה הרציניים, שתו קוניאק מובחר מבק־בוק מוסתר וצבטו את מלכת היופי. בשש וחצי בבוקר, כל מי שהיה מסוגל ללכת הביתה, הלך לו, ומיכה ואברמ'לה החליטו לאכול משהו לפני השינה. ירד מיכה לרחוב, וב־קפה הראשון שהיה פתוח, קנה מהמלצר הרדום נקניק הונ־גרי שלם. כשהגיעו הביתה, ספר את כספו. נשארו לו בסך הכל 500 לירות. שאל, "מה אפשר לעשות ב־500 לירות במדינה המחורבנת הזאת?" אברמ'לה אמר לו. "אבל אני רוצה משהו אחר," אמר מיכה. "משהו בר קיימא."

"גברת קליין, שגרה בקומת הקרקע, רוצה למכור פסנתר כנף," אמר אברמ'לה והוסיף: "ראיתי את המודעה במכו־לת." במכולת סיפרו בסוד לאברמ'לה, שהגברת קליין, שנתאלמנה לפני זמן קצר, מעוניינת לחסל את רכושה במהירות האפשרית כדי להצטרף למאהבה, המכהן כחזן באמריקה הלטינית. מיכה פיקפק אם גברת קליין תהיה מוכנה לוותר על פסנתר הכנף בעד סכום פעוט של 500 לירות ישראליות. אברמ'לה האשים אותו שאינו מאמין בכוחה של האהבה. לאחר ויכוח קצר ירדו אל הגב' קליין.

גב' קליין היתה אשה ענקית בעלת תתי פנים סוסיים, כ־של עסקנית ציבורית. היא הצביעה בנימוס על הפסנתר שקבד בסלון, מתחת לגובלין המתאר שני ילדים שמנים קוטפים דובדבנים.

"זו היתה המתנה הראשונה שבעלי קנה לי," אמרה בקול מחניף, כיאה לאלמנה. "היינו מנגנים בארבע ידיים, בעיקר שופן. אנטישמי, אבל בעל נפש סוערת כמו כל הפולנים." ישבו אצלה בחצי שעה, שתו קפה עם חלב מספלי חרסינה דקיקים, אכלו עוגה יבשה, ושמעו על בעלה המנוח.

אברמ'לה, שהיה בחור הזק, שבר את הקרח: "מה בדבר הפסנתר?" שאל, והתמתח בכיסא הקטן שלו. "לולא נסיע־תי, לא הייתי נפרדת מעליו, כי פסנתר כזה מהדה את ה־מוקד התרבותי של כל משפחה, נכון?" שאלה גברת קליין. מיכה לא ענה לה, ואברמ'לה התחיל לחטט באף.

"כמה אתם מוכנים לשלם עבורו? שאלה הגברת קליין בחיפזון. "500," אמר מיכה. "מה? לא יותר! רעמה גברת קליין, "זהו פסנתר כנף, הטוב ביותר שבעלי המנוח יכול היה להסיג." שלחה בהם מבט בלא תחנונים. אברמ'לה התי־חיל לגרד את חזהו השעיר, ומיכה החליט לסיים את הפר־שה במהירות האפשרית. "יש לי רק 500 לירות," אמר, והוסיף כדי להבהיר את המצב: "אני יתום..."

"נער מסכן..." נאנחה הגברת קליין. "הא לך את הפסנ־תר. מי כמוני יודעת את פשר המונח יתמות." אברמ'לה שיהק, אמר "פרדון" וגב' קליין הסמיקה. מיכה ה שיט לה את הכסף, היא ספרה אותו מהר והוסיפה: "בוא לקחת אותו מתי שתרצה. אני תמיד בבית — אתה יודע איך זה — אשה גלמודה..."

"אתה רואה," אמר אברמ'לה בחדר המדרגות. "איזה חיים מעניינים יש לך?! הפסדת נקניק הונגרי — אבל הרווחת פסנתר. שמח חביבי, שמחו!"

היה להם חבר בדרגת סרן, ולסרן היה סידור עם סגן־אלוף אחד: הוא היה משאיל לסגן־אלוף את החדר שלו עם כניסה מיוחדת, והסגן־אלוף דאג מצידו שהסנדר של היחידה, יוצמד אליו כרכב אישי. מצאו את הסרן שרוע על מיטתו בחברת סמלת חינגית, כשהוא קורא לפניה את ספר איוב במבטא מזרחי. לא עזרו כל תחנוניו, סחבו אותו ואת ה־סמלת יחד עם הסנדר, לביתה של הגב' קליין. הוציאו את הפסנתר דרך המרפסת והעמיסו אותו על הטנדר. גב' קליין עמדה על המרפסת עם דמעות בעיניים וספל קפה ביד.

"לאן?" שאל הסרן שהיה מעוצבן (הפסנתר לא היה קשור היטב למכונית והסגן־אלוף רצה את חדרו בין 10־12 כי עדיין לא סיימו את פרק א'). "אינני יודע," אמר מיכה. "מה זאת אומרת," התרעם הסרן. "הרי אינך חושב להשאיר את הפסנתר המסריח שלך על הטנדר?" "לא," אמר מיכה.

"ובכן?" אמר הסרן. מיכה התלבט קשות. לבסוף, מתוך חוסר ברירה, אמר: "סע לשפת הים." נסעו. הג' קליין הניחה את ספלה מידה וצעקה בקול רם, אחרי הטנדר ה־מתרחק: "מנפרד, מנפרד, מדוע עזבתני?"

הגיעו לשפת הים ופירקו את הפסנתר. בינתיים החשיך והירח עלה. אברמ'לה הוציא את הנקניק ההונגרי מתוך חולצתו והסרן, שהתיאש מהתנ"ך לערב זה, נפץ לקנות בקבוק וגם פיתות. הסמלת השעינה גבה על רגל הפסנתר. מיכה ואברמ'לה הניחו את ראשיהם בחיקה המרופד והסרן, שבא אחרון, נאלץ להשעין את ראשו על ברכיה. מדי פעם נגסו בנקניק ובפיתה (שכחו להביא סכין) ולגמו מהבקבוק. היה שקט. הזמן עבר לאט, כאילו קיבל משכורת חודשית. אף אחד לא בא להפריע. כשהבקבוק נתרוקן, נסתלקו הסרן והסמלת, בעוד שמיכה ואברמ'לה נרדמו על החוף הלח.

(המשך בעמוד הבא)

מקיצה למיניאטורה פרסית

אמן ארמני